

AŞK
BİTTİ
YAPI
PAYDOS

FATMANUR **ALTUN**

AŞK BİTTİ YAPI PAYDOS

FATMANUR ALTUN

AŞK BITTI YAPI PAYDOS

FATMANUR ALTUN

ISBN: 978-625-8079-30-2

1. Baskı: Mart 2024

Paradigma Yayınları

Yayın Yönetmeni: Mehmet Akif Memmi

Editör: Ali Erdem Altun

Son Okuma: Asuman Kılıçaslan

Kapak ve Kitap İçindeki Çizimler: Cemile Ağaç Yıldırım

Kapak Tasarımı: VID Creatives

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan fotokopi dâhil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Paradigma Kitap Yayıncılık Anonim Şirketi

Sertifika No: 53690

Bereketli Sok. No: 20

Kuzguncuk/Üsküdar, İstanbul

www.paradigmayayinlari.com

info@paradigmayayinlari.com

twitter.com/paradigmayay

instagram.com/paradigmayayincilik

Baskı: Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1 Küçükçekmece - İstanbul

Tel: (0212) 463 71 25

Sertifika No: 41707

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
BİRİNCİ BÖLÜM	
Fert	21
Hepimiz Meftun'uz!	23
Seri Tüketmeli İnsan!	29
Medyalaşarak Buharlaşma: Otantik İnsan Yaşamının Sonu mu?	33
Kendimizi Neden Sevemediğimiz Üzerine	39
Aşkın Seri Üretimi	47
Üzüntüye Yer Aç!	53
Gök Kubbede Hoş Bir Seda Bırakmak	57
Göğe Dokunamayan Eller	63
Yaşam Tarzımıza Müdahale Var!	69
Modernlik Amentüsünün Şahitleri miyiz?	75
Zevk Yolculuğunun Çiilekeş Yolcuları ve Ehl-i Keyf	79
İKİNCİ BÖLÜM	
Kadın-Erkek	85
Değişen Türkiye'de Kadın ve Erkek	87
Bu Hanımlara Hadlerini Bildiriniz!	93
Yuvayı Kadınlar mı Yıkıyor?	99
Erkekler Çalışsın mı?	105
İnsanın Vahşeti ve İnsanlık Duvarı	113
Modern Dönemde Erkek Olmak	117
Erkekleri Kışkırt, Kadınları Kurtar!	123
Kadına Karşı Şiddeti Konuşamamak	127
Love Bombing, Gaslighting, Ghosting	133
FETÖ'nün Kadınları: Sıradışı Bir <i>Abla</i> Hikâyesi	139

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Aile****145**

Kadınlar Venüs'ten, Erkekler Mars'tan, Peki Ya Çocuklar?	147
<i>Çocuk Modası</i> Neyin Kafası?	153
Çocuktan Alma Haberi, Haberler İyi Değil!	157
Bu Toprakların Modeli: Rızaya Dayalı Aile	163
Kız Çocuklarını Gömersek Bu Sorun Hallolur mu?	169
Süresiz Nafakadan Süresiz Merhamete	173
Gençler Bizimle Konuşuyor mu?	179

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Yaşam Kültürü****183**

Özgürlük Ne Güzel Şey!	185
Kamuyu <i>Algı</i> ile Yönetmek	191
İşgal Zihinlerimizde Başlıyor	197
Millet Olmayı Unutmak	203
Ölümün Kol Gezdiği Şehirler ve Cesur Yeni Avrupa	207
Şu Osmanlı Bir Şahane!	213
Kronik Batıcının Acıklı Hikâyesi	219
Yeni Dünya Düzeni Dedikleri...	223
Modern Çağın Kitle İmha Silahları: Kavramlar	227
Post-modern Sömürgecilik	233
<i>Büyünün Bozulması</i> : Bir Uyanış Hikâyesi	237
Mevzu Önemsiz, Yeter ki Kavga Edelim!	243
Göstermek versus Yaşamak	247
Hileli Takas: Doğa'dan Çevre'ye	251
Hakikatten Öte Köy Var mı?	259
Kendisi İçin Düzen İnşa Edenler	265

SONSÖZ**271**

GİRİŞ

Hem akademik hem de güncel konularda yazan biri olarak bugüne dek ilgilendiğim sayısız konu arasında, bazılarının farklı bir yeri olduğunu ve düşünce yaşamımın onların etrafında örüldüğünü fark ediyorum. İçine doğduğumuz dünyayla nasıl ilişki kurduğumuz, kendimi bildim bileli böylesi meselelerden biri oldu. Sosyolojiyi bir meslek olarak seçmemde de insan olarak içinde seyrüsefer ettiğimiz yaşam koşullarını ve bu koşullarla kurduğumuz ilişkinin doğasını anlama arzusunun çok etkili olduğunu düşünüyorum.

Gerek kişisel gerek profesyonel alakamın beni taşıdığı izlekte karşına çıkan en önemli bilgilerden biri yaşam koşullarımız hakkındaki insan yanılığısı ile ilgiliydi. Yaşam koşullarımız biz doğmadan çok önce ortaya çıktıkları, ailemiz ve sosyal ortamlarımız tarafından onaylandıkları için onları verili, doğal, organik ve değiştirilemez olarak kabul etme eğilimi gösteriyorduk.

Oysa yaşam koşullarımızın herhangi bir görünümüne dair herhangi bir bilimsel çalışmada bunun böyle olmadığı rahatlıkla ispat edilebiliyordu. Bugün hayatın tunç yasaları olarak algıladığımız birçok kavramın, örneğin yüzyıl önce ortalarda bile olmadığı anlaşıyordu. Çocukluk, gençlik, yaşlılık gibi hayata dair en temel bö-

lnmeler olarak algıladığımız kavramlar bile bundan yüzyıl önceki insanların zihninde ya hiç yer almıyordu yahut bugün bildiğimiz anlamların çok uzağında anlamlara sahipti. Evlilik, aşk, ebeveynlik, toplumsal roller ve iş bölümü, eğitim, üretim, tüketim, din, kültür, sahiplik ve daha nice kavram bambaŐka bir dünyanın kodları ile Őkilleniyordu. Bugünün kodları ile dünyayı algılayan ve onları hayatın deđiŐmez yasaları zanneden bir zihnin algılamakta zorlanacağı türden farklılıklardı bunlar.

Buna rağmen bu çağın insanları olarak bizler hayatı geriye doğru yorumlamaya, kavramlarımızı ve düşünce setlerimizi tarihe ithal etmeye devam ediyoruz. Modern insan tekleri olarak elimize tutuŐturulmuŐ cevap anahtarları ile ortalarda dolaŐıyor, bu cevap anahtarları ile hayatın yüz binlerce yıldır devam eden akıŐına direnmeye çalıŐıyoruz.

Doğadan koparılmıŐ, iliŐkilerinin temeline diğer insanlarla, doğayla yahut Yaratıcı ile kurduğu iliŐkiyi değil de eŐyayı koymuŐ bir devrin insanları olarak hayata karşı ne kadar da cretkr bir bakış açısı bu. Hayatı olduğu gibi yorumlamak, ona uyum sağlamak ve düşünce setlerimizi buna uygun olarak imal etmek grndğu kadar kolay olmadığı için eğitim ve kültür yoluyla bize aktarılmıŐ yargılara sıkı sıkıya sarılıyor. Bu yargıların duygusal dünyamızda yaşadığımız sarsıntılara bir are olamaması da bizi çoğunlukla uyandırmıyor. Kendi zmzle ve doğayla aramıza koyduğumuz mesafelere are olacak, i gerilimimizi yatıŐtıracak o çarenin peşinde kitaplardan Őarkılara, konserlerden filmlere, psikolog odalarından gazetelerin astroloji sayfalarına sürüklenip duruyoruz.

Oysa yargılarımızı teŐrih masasına yatırmayı kabul ettiğimizde göreceğiz ki hayatın tunç yasaları sandıklarımızın çoğu aslında öyle değil; belli bir dünya görüŐü, siyasal, ekonomik ajanda doğrultusunda inşa ve imal edilmiŐ, kültür ve eğitim yoluyla bizlere aktarılmıŐlar. Bizler de onların sorgulamayan taŐıyıcıları ve takipçileri

olmuşuz. Öte yandan görmezden geldiğimiz, arızı yahut önemsiz algıladığımız birçok şey aslında hayatın gerçek tunç yasaları olarak yüz binlerce yıldır yüzeyin altında akıp gidiyor. Biz onları durağan, anlaşılmaz, verimsiz, modası geçmiş bulsak bile onlar yerlerinden milim kıpırdamıyorlar.

Başta uyku, temiz gıda, temiz hava, temiz su, hareket, genlerini aktarma ve koruma güdüsü olmak üzere bedenimizin hiç değişmeyen biyolojik ihtiyaçları var. Ancak modern insanlar olarak bedenimizi bir makine gibi algılama eğilimindeyiz. Bedenimizin sadece kalori ihtiyacına cevap vermek üzere yiyor, tat duyumuzu tatmin etmenin ötesinde bir beslenme anlayışına inanmıyoruz—çalışmamız, üretmemiz ve tüketmemiz için bize bu kadarı yeterli.

Öte yandan yediklerimiz-içtiklerimiz çoğunlukla bedenimizi hasta ediyor. Yaşlanmamız gereken zamandan çok önce yaşıyor, olması gerekenden katbekat fazla hastalanıyoruz ama bizi bu konuda uyaracak kimse yok. Çünkü hastalanmamız da yaşlanmamız da ekonominin çarklarını döndürüyor. Yani bu hâliyle son derece *verimli* varlıklarız. Kendimizle bağ kurmak denen şeyi ise neredeyse hiç tanımıyoruz. İç sesimizi duyamayacağımız kadar gürültülü ortamlarda yaşıyor, hemen hemen her zaman bir şeyler izliyor yahut dinliyoruz. Kendi kendine konuşmak bir tür akıl hastalığı olarak etiketlenmiş vaziyette. Kendimiz dışındaki insanlarla, özellikle de bize bir ekran aracılığıyla seslenen, hiç tanışmayacağımız, sporcu veya sanatçı türünden ünlü insanlarla cevap hakkımızı asla kullanamayacağımız, fail olarak değil yalnızca ve yalnızca tüketici olarak yer alacağımız bir ilişki biçimi içinde ve onların yalnızca ve yalnızca sanal kimlikleriyle bağ kurmaya teşvik ediyoruz. Buna karşılık içine dönmüş, kendi iç sesini dinleyen, bazen inzivaya çekilen bir insan genellikle üretime ya da tüketime katkısı azalmış yani ekonomik anlamda *verimsiz* olduğu için bu türden eylemler teşvik edilmiyor.

Doğayla bağ kurmak ise onun üzerimizdeki inkâr edilemez etkisi nedeniyle âdeta bütün kurguyu tehdit ediyor. İnsan doğayla her temasa geçtiğinde onda daha fazla zaman geçirmek istediğini fark ediyor. Doğada bulunan huzur ve dinginlik asli yuvamızın doğa olduğu bilgisini bize fısıldıyor. Belki de bu nedenle doğadan ayrılış içimizde bir gurbet hissi ile karşılık buluyor. Onunla ilişkimiz geliştikçe üretim ve tüketim çarkları içindeki yerimizi daha fazla sorguluyoruz. İçinde yaşadığımız şehir merkezli üretim-tüketim sistemi açısından doğa tutkusunun *verimsizliğe* neden olduğunu herhâlde söylemeye gerek yoktur.

Bütün bu sistem için en tehlikeli görünen ise *aşkı*n olan ile kurulan ilişkidir. Zira insan faaliyetini belirleyen ve sınırlayan tek merci olma iddiasında olan bir kurgu için, kendisinden başka bir otoritenin varlığı tehditkârdır. Kitlenin sadakatının yöneleceği başka bir merci olmamalı, kitleler üretim ve tüketim sarmalından çıkmayı akıllarına getirmemelidir. Hele ki o merci insana hayatın anlamına dair tüketmekten, çok tüketmekten, daha fazla tüketmekten başka şeyler fısıldıyorsa. Bedeni ve zihni saflaştırma yöntemlerini gösteriyor, bağımlılıkların tuzağından azade olma, anlamı maddenin ötesinde arama gibi telkinlerde bulunuyorsa. İşte bu tam bir *verimsizlik* riskidir ve bu tehditin küçümseme, alaya alma, sindirme ve düşmanlaştırma yöntemleri ile bertaraf edilmesi gerekir. Başta medya olmak üzere her türden kültürel üretim aracının *Yaratıcı* kavramı ile böylesine negatif tutumlar içinde ilgili olmasının başlıca nedeni budur.

90'lar Bebesi Olmak

İlk gençlik yıllarım 1990'lı yıllara rastlıyor. Çocukluk çağım ise 1980'li yılların tamamını kapsıyor. 80'ler deyince aklıma gelen manzaralar bugünün dünyasında gotik sayılabilecek manzaralar. Tuhaf bir gotik ama. Siyah-beyaz değil, aksine renkli, çok renkli, hatta fosforlu bir gotik.

O yıllardan bana en çok kalan da televizyonlardan çocuk kulaklarıma ve gözlerime takılan sözcükler ve imgeler, abartılı vatkalara, şalvar pantolonlar, disko, gazino, matine, meç, perma, punkçılar, naylon giysiler, ayaklı taytlar, simli giysiler, bandanalar, fosforlu yeşiller, fosforlu pembeler, bakkalların sabahları dışarı çıkardığı stantlara doldurdukları gazetelerden yayılan mürekkep kokusu, mürekkep kokusuna karışmış taze ekmek kokusu, koalisyon, asker üniforması içinde bir cumhurbaşkanı, bahçeli evlerin yıkıntularından yükselen beton karıştırıcı, çekiç, yanık türkü sesleri ve apartmanlar.

O gün hayatın kendisi olarak algıladığımız, sonradan geriye dönüp baktığımızda “Ne acayip zamanlarmış” diyerek andığımız, içimden “Korkunç 80’ler!” diyerek geçirdiğim yıllar... Tüm dünya ile Türkiye’nin de küreselleşme denen o çılgınlığa emildiği, Amerikan yapımı şarkılar, filmler, kültürel biçimler eşliğinde ve acayip giysiler içinde global köyün meydanına doğru akılan yıllar.

Şayet dünyaya 80’lerde giriş yaptıysanız bahsettiğim göstergelere maruz kalmamanız neredeyse imkânsızdır. Acayıpliğin sınırlarını zorlayan böyle bir zamanda dünyaya gelen biri olarak ben de kendimi çok erken yaşlardan itibaren etrafımı saran yaşam koşulları üzerine gözlemler yaparken ve düşünürken buldum. Zira bir uyumsuzluk seziyordum. Bir tarafta Müslümanca yaşama isteği kocaman bir niyet beyanı olarak ortada duruyordu. Birçok role yüklenen anlamlar bu niyet beyanı ile uyumlu şekillenmişti. Diğer taraftan modern bir yaşam biçimi vardı ve hepimiz o yaşam biçiminin içinde akıyor, onun biçimlerine ve renklerine durmadan bulanıyorduk. İkisinin birbirini ne kadar tamamladığı veya ne kadar dışladığı gibi soruların cevabını ise bilen yoktu sanki. Hâlimiz hızla akan bir nehirde, karanlıkta kürek çekmeye benziyordu ve kafalar daima karışıktı.

Bir de özellikle okul çevremde muhatap olduğum ve çoğunluğu oluşturan arkadaşlarım vardı. Onlarda ve ailelerinde kendi çevrem-

de gördüğüm Müslümanca yaşama isteğine dair bir emare görmüyordum. Modern yaşam biçimlerinin içinde sakince kulaç atıyor, onları istekle kucaklıyorlardı ve kafaları karışık görünmüyordu. Ne onların ne de ailelerinin bizimkilere benzer problemleri yok gibiydi.

Henüz o yaşlarda uyumsuzluğun kaynağının ne kadar büyük bir probleme işaret ettiğini fark etmem mümkün değildi. Geleneksel kodlarla modern kodların birlikte akmasının ne türden bir toplumsal gerilime neden olduğu, toplumu oluşturan fertlerin bu arada kalmışlık hâli ile nasıl savrulmalar yaşadığı, bu savrulmaların ilişkilerimize nasıl etki ettiği ve toplumsal düzeyde bu etkilerin nelere mal olmakta olduğu gibi soruları sorabilseydim, belki o büyük problemi örten perdeyi biraz aralayabilirdim. Fakat o günlerde bunlar benim boyumu aşan sorulardı. Ayrıca toplum olarak karşı karşıya olduğumuz problemin boyutlarını erken yaşlarda fark edebilmiş olsaydım belki daha fazla gözlem yapmak yahut okumak için gereken cesareti de bulamayabilirdim. Cehaletin nadiren faydalı olduğu anlardan biri de böylesi anlardır! Ben de konulardan o kadar habersiz fakat bir o kadar da dertliydim ki okumaya, gözlemlemeye, insanlarla konuşmaya devam ettim. Şimdi bakınca anlıyorum ki ailenin nasıl bir organizasyon olduğu, ebeveynliğin nasıl çalıştığı, kadın-erkek-çocuk rollerinin nasıl icra edildiği, toplumla ne şekilde ilişkilendiğimiz ve bu ilişkinin siyaset, ekonomi gibi büyük yapılarla nasıl etkileşim içinde olduğu gibi son derece sosyolojik meselelerin peşine düşmüşüm aslında.

En verimli gözlem ortamıma yani anneliğe adım attıktan sonra ise bu gözlemlerimi yazmaya başladım. Anne olduktan sonra; yani ayaklarım suya erdikten, boşlukta süzülen varlığım bir hacim kazandıktan, hacim kazanan varlığım beni yeryüzüne indirdikten ve arza çiviledikten sonra.

Daha önce görmediğim şeyler gözümün önünde devasa varlıkları ile boy göstermeye başladılar. Bir kere kaldırımlar eski kaldırımlar

değildi artık. Benim bildiğim kaldırımlar, insan ile makinenin birlikte var olabilmesi, birbirlerinin güvenlik ve üretkenlik haklarına riayet edebilmeleri için kent yaşamının ürettiği en önemli çözümlerden biriydi. Ben yoldan yürüyüp arabanın geçiş hakkını gasp etmiyordum, o da bilmem kaç tonluk cüssesi ve saatte bilmem ne kadar hızla hareket eden hususiyeti ile benim yaşam hakkımı gasp etmiyordu. Fakat bir bebek arabası ile şehre adımımı attığımda kaldırımlar birdenbire bana düşman kesilmişti. Rampalar ya yoktu yahut çok azdı. Yollar kentin bütününde akarken ve hiçbir noktada kesintiye uğramazken kaldırımlar durduk yerde bitiveriyordu. Akan trafiğin içine bebek arabasıyla dalıp sürücülerin insafına kalmış vaziyette bebeğinizle yürümeye devam etmek yahut daha uzun bir yoldan gitmek pahasına bir daha o güzergahı kullanmamak... Abartılı geldiyse şöyle de düşünebiliriz: Arabamızla asfalt yolun üzerinde ilerliyoruz ve yol birdenbire bitiyor. Ne yaparız? İki kilometre sonra yol devam ediyor oysa, bu kadarcık şey için yaygara yapmaya değer mi? Evet, değer... Çünkü yoldaki o kesinti oradan geçen bütün yolları anlamsız hâle getirir. Geride kaç kilometre olursa olsun. Asfalt yollar ve kaldırım taşları için harcanan kaynakların büyüklüğü düşünüldüğünde küçük ve düşük maliyetli eklemeler ile bu yatırımların nasıl bir annenin, çocuğun, yaşlının, engellinin hayatını kolaylaştıracak şekilde dönüştürülebileceğini ama bunun yapılmadığı gerçeği ile yüzleşiyorsunuz.

Çocuklarım doğduktan sonra şehrin ve modern yaşam düzeneğinin, kendi başıma hareket ederken asla farkına varmadığım o ayrıntıları ile daha fazla karşı karşıya kaldım. Hayatımın bu devresinde, yaşam koşullarını bu kadar etkileyen böylesi temel şeylerin ilk defa dikkatimi çekiyor olması sahici bir aydınlanmaydı. Buna zoraki bir uyanış da diyebiliriz.

Sonra üç tane daha çocuğum oldu. Her birini ve hepsini büyütürken kent yaşamının insan doğasını dışlayan karakterine, modern

ilişki biçimlerinin aksayan yönlerine, üretim-tüketim düzeneğinin insan dışı karakterine, doğayla kopartılmış bağın bir türlü altından kalkamadığımız o büyük maliyetine bakıp durdum.

Bu bakış esnasında biz doğmadan yıllar önce kurulmuş bu düzeneğin bir anne olarak beni sistemin dışında konumlandığını gördüm. Bunu kadın olma keyfiyeti ile ilişkilendirdim önce. Fakat çocuk sayısı arttıkça düzeneği daha da yakından inceleme imkânına kavuştum ve asıl yok sayılan grubun çocuklar olduğunu fark ettim. Doğadan koparılmanın bedelini en fazla ödeyen, atomize olan toplum içinde temel güven ve bağlanma duyguları karşılanmadan büyümek zorunda olan, yaşlarına uygun sorumlulukları alabilecekleri bir yaşam biçiminin dışında kalan, eğitim adı altında çoğunlukla oyalanan, yeteneklerini keşfetmek yerine onları unutturmak ve tek tipleştirmek üzere hareket eden kültürel ortamın içinde, yalnız, seslerini yetişkinlerin dünyasına duyuracak araçlardan mahrum ve bütün suçları üstlenmek zorunda kalan çocuklar.

Buna ek olarak aileye yakın tarihin bir noktasında yeni bir format atıldığını ve toplumun çoğunluğunun bu yeniden formatlamanın farkında bile olmadığını görmeye başladım. Buna göre ailenin temel işlevi aile fertlerinin sevgi, güven, bağlılık ve eğitim gibi ihtiyaçlarını temin etmek değil, onları üretim ve tüketim süreçlerine hazırlamak olarak değiştirilmişti. Ailenin biçimine bakarak onu toplumu ayakta tutan, değerleri aktaran ve yaşatan bir güvenlik ağı olarak algılamaya devam ediyorduk. Oysa aile, birileri tarafından bir tüketim birimi olarak yeniden kurgulanmıştı ve aile odaklı büyük kararların temelinde bu yaklaşım yer alıyordu. Ailede öğrenilen tüketim alışkanlıkları hayatın ileriki yıllarında devam ettiriliyor ve insan ilişkilerini belirleyen temel edimin tüketim olması teminat altına alınıyordu. Böylece hayat insan yaşamına neşe, sevgi, bağlılık ve anlam getirecek şekilde değil mekanik biçimde örgütleniyor; hayatın akışı âdeta bu yöne doğru çevriliyordu.

Kurumsal mekanizmaların da yardımıyla hayatın akışını bu yöne çevirdikten sonra ortaya çıkan aksaklıklardan ise bizzat fertler sorumlu tutuluyordu. İnsanlar sebebi değil mağduru oldukları bir düzeneğin aynı zamanda sorumlusu ilan ediliyorlardı. Bunun böyle algılanmasını temin etme görevi ise büyük oranda edebiyata, müzik ve sinema endüstrisine havale edilmişti. Bizi ezen çarkları gözümüzden saklayan, ortaya çıkan semptomları gösterip bütün suçu fert fert insanlara yükleyen son derece kurnaz bir düzenekti bu.

Bu şekilde geçen yıllardan sonra gözlemlerimi yazılı metinler hâline getirerek başka zihinlerin dikkatine sunmak istedim. Hem akademik hem de popüler yazılarımın odak noktasında bu konular yer aldı.

Bu yazılar vesilesiyle dönüp hakkında yazdığım bu konuların toplumdaki karşılığını da gözleme şansım oldu. Aile, ebeveynlik diye başlayan ve birbirimizle nasıl ilişki kurduğumuza uzanan bir konu açmak istediğinizde insanların ilgisi hızla kayboluyordu. Öte yandan bir tür eleştiri fırsatı olarak sırası geldiğinde bu konular dile getiriliyordu. “Şunun oğlunu/kızını/gelinini/damadını/kocasını/karısını gördün mü, nasıl giyiniyor, konuşuyor, davranıyor!?” türünden serzenişlerin modası bir türlü geçmiyordu. Kişileri hedefe koymayan, güncel bir fayda temin etmek üzere değil de sonuç almaya dönük bir toplumsal konuşmaya ise hemen hemen hiç sıra gelmiyordu. İnsanlar bu hâllerleriyle “Bize bu meselelerin dedikodusu lazım, kendisi değil. Bunlar önemsiz, modası geçmiş, sıradan ve gerçek (?) meselelerin yanında anılmaya değmez konular!” diyorlardı âdeta.

Bunu kabul edecek gibi olduğum her seferde etrafımızı saran kültürel üretimin bize durmadan bu konularda telkinlerde bulunduğunu fark ediyordum. Kiminle nasıl ilişki kuracağımız, neyi değerli ve anlamlı göreceğimiz, nasıl oturup kalkacağımız, hangi kelimeleri

kullanacağımız, hatta kime nasıl hitap edeceğimiz bile filmlerden, dizilerden, şarkılardan, kitaplardan üzerimize boca ediliyordu.

Bu konular bu kadar önemsizse neden bizi saran kurgu bu konularla ilgili bir milimetrekarelik alanı bile kendi hâline bırakmıyor, telkinleriyle durmaksızın dizayn ediyordu? Yediğimiz, içtiğimiz, giydiğimiz, hâl-hareket ve ilişkileri yürütme biçimimiz günbegün daha fazla ekranlardan fırlamış gibi görünürken neden bu konularda toplumsal bir konuşma başlatmaya gönül indirmiyorduk? Yazmaya çalıştığım meselelerin kendisi kadar bu keyfiyet de dikkat çekiciydi benim için.

Bir gün 19 yaşındaki oğlum Ali Erdem bu konulardaki yazılarımı derleyip onları bir kitap hâline getirmek istediğini söyledi. Yazılarının bazılarını arkadaşlarıyla konuştuklarını, bu konularda yazan birilerinin olmasının ne kadar önemli olduğunu ve bunları yazmaya devam etmem gerektiğini belirtti. Sadece ondan değil, oğlumun arkadaşlarından da benzer dönüşler aldım. O zaman özellikle gençlerin dünyasında bu soruların belirmeye başladığını ve bu konuda dertli olduklarını anladım. Eş zamanlı olarak çevremdeki birçok insan da bu meselelerin ne kadar önemli olduğundan ve birilerinin bunları yazması gerektiğinden dem vuruyordu. Bilhassa çocukları gençlik aşamasına gelmiş yetişkinler bu konuların *dedikodusu* ile değil *kendisi* ile ilgileniyordu. Bu göstergeleri çok ihtiyaç duyduğumuz o toplumsal konuşmanın artık başladığına yahut başlamak üzere olduğuna bir delil olarak yorumladım ve böylesi bir vasata katkı verebilmek ümidiyle oğlumun önerisini kabul ettim.

Aşk Bitti Yapı Paydos'un ortaya çıkış hikâyesi kadar adından da bahsetmem gerekiyor. "Harç bitti yapı paydos" deyiminden türettiğim bu başlık, yazılarımda anlatmaya çalıştığım dertlere ve bu dertlerin bizi karşı karşıya getirdiği sonuçlara işaret etmesi bakımından nazarımda önemli bir yere sahip. Zira ne kadar toplumsal çözümleme yaparsak yapalım, gün sonunda bütün yolların insan

tekleri olarak aşkı deneyimleme kapasitemizin erozyona uğramasına çıktığına inanıyorum.

Aşkın ne olduğu konusunda bile ortak bir tanıma sahip olmanın uzağına düşmüş bulunuyoruz. Eskilerin aşk masalları bizim dünyamızda hiçbir yere karşılık gelmiyor. Ne Leyla'nın ne Mecnun'un ne Tahir'in ne Zühre'nin ne Ferhat'ın ne Şirin'in bırakın hâliyle hemhâl olmayı, onların yaşadıkları deneyimi anlamlandırabilecek asgari duygusal donanıma bile sahip değiliz. Üstüne üstlük o aşkları küçümseyen, onları alaya alan ve aşk kapasitemizi “romantik komedi” düzeyine indirgeyen bir kültürel atmosferin içinde nefes alıp veriyoruz.

Aşk diye bir eksiğimizin olduğunu bilinç dışı olarak sürekli hissetsek bile bu eksikliğin nasıl doldurulabileceğine dair herhangi bir gerçek bilgiye sahip değiliz. Aşktan tek beklentimiz onun bizi *bulması*, bize durmadan bir şeyler sunması, bizi iyi hissettirmesi, şımartması ve çocukluğumuza geri döndürmesi. Pasif bir tüketim biçimine, hedonistik bir deneyime ve “Hadi şimdi ikimiz beni sevelim!” narsisizmine indirgenen bir aşk bu.

Oysa eskilerin aşk masalları diye anlattıkları o muhteşem hikâyelerde aşk deneyimi daima kişinin kendisi ile ilgili bir saflaşma sürecine atfı yapar. Aşık, sevgilisinin peşinde oradan oraya sürüklenirken sürekli olarak kendi eksikleri ile karşılaşır ve eksiklerini gidererek sevgilisi ile kavuşmayı *hak etmeye* çalışır. Fakat kişi bu yolculuk sırasında öyle zorluklar yaşar, öyle sınamalardan geçer, sabrı, dirayeti, metaneti ve iradesi öyle zorlanır ki aşk yolculuğuna çıkan kişi ile yolculuğun sonundaki aynı kişi olmaz.

Bu hâliyle aşk hikâyesi kişinin doğrudan doğruya fail olduğu, kişinin kendi manevi kapasitesini geliştirerek aşmak zorunda olduğu merhalelerden oluşan kişisel bir büyüme/tekâmül hikâyesidir aynı zamanda. Bu türden bir aşkın içinde ne tüketime ne hedonizme

ne de pasif bir bekleyiŒe yer vardır. AŒkın “süfli” (geçici/ölümlü) olarak adlandırılan bu aşamasına bazen yeni bir aşama eklenir ki buna “ilahi aşk” denir.

Süfli aşkı bütün kural ve kaidelerine uyararak deneyimleyen, benliğinden vazgeçip başka bir benlikte erimeye razı olan kişilerin olgunluk seviyesi öyle bir noktaya ulaşır, manevi kapasitelerinde öyle bir artış meydana gelir ki süflü bir aşk artık o kişiyi tatmin etmez olur. Ölmeyen ve baki kalacak olana yani ilahi aşka yelken açan bu insanlara geleneğimizde “Allah aşığı” yahut “Allah dostu” denir, ki onların asıl meşguliyetleri Allah’ı memnun etmek olduğu için cümle yaratılmışla ilişkileri sıra dışıdır. Bu ilişki biçiminde insan, hayvan, bitki, toprak, su; yaratılmış ne varsa Yaradan’a duyulan aşktan ötürü aziz tutulur. Hepsinin hakkı gözetilir, hiçbirine hürmette ve hizmette kusur etmemeye çalışılır.

Bu türden insanların mayasını tuttuğu kültürel dünyamızın temel değerleri de işte bu şekilde “Yaratılanı Yaradan’dan ötürü sevmek” ve hiçbirini diğlerinden ayrı görmemek üzerine inşa edilmiştir. Diyebiliriz ki medeniyetimizin asıl yapı taşı aşktır ve aşksız kaldıkça birbirimizle de eşya ile de ilişkilerimiz bozulmaktadır. Bu ilişkileri ayakta tutan temel ölçüt ortadan kalktıktan sonra ortaya çıkan ve bizim sorun adını verdiğimiz görüngüler ise aslında sadece birer semptomdan ibarettir. Kök mesele ortada durdukça zamanın ruhuna göre meseleler yeni kılıklara bürünerek karşımıza çıkacak ve toplumsal inşa sürecimiz akamete uğramaya devam edecektir. *Aşk Bitti Yapı Paydos* dememiz işte bu nedenledir!

Aşk Bitti Yapı Paydos, dört bölümden oluşuyor. Birinci bölüm “Fert” başlığını taşıyor. Bu başlıktaki yazılar toplumun kurucu unsuru olan kişiye ve onun iç dünyasına mercek tutuyor. Modern kurgulardan biri olan “kitle”ye inanmadığım için “birey” yerine “fert” kavramını kullanmaya çalışıyorum. Çünkü kitlenin yapı taşı olan birey; kendi başına anlamlı olmayan, ancak kitle içinde anlamlı olabilen bir var-

liğa işaret ediyor. Kendine ait bir hususiyeti, yüzü, sesi olmayan; ne Tanrı ile ne de devletle bizzat ilişki kurmasına izin verilen, her iki ilişki biçimi için de sürekli olarak aracılara müracaat etmesi gereken, kendi başına anlamsız bir yapboz parçasından ibarettir birey. Oysa her bir insan tekini biricik, kendi başına anlamlı gören ve “Her insan bir alem” anlayışına sahip anlam dünyamızda kişi, fert olarak dünyaya gelen, doğrudan yaratıcı ile muhatap kılınan ve varlığını topluma, devlete yahut insan yapımı başka sistemlere borçlu olmayan bir varlıktır. Bu bölümdeki yazılar da aslında fert olarak dünyaya geldiği hâlde bireyleşmeye zorlanan insanın yaşadığı gerilimlere mercek tutmak üzere kaleme alınmıştır.

“Kadın-Erkek” başlığını taşıyan ikinci bölümde kitle toplumuna uyum sağlaması beklendiği için özgünlüğünü yitiren, kendi sınırlarını dahi tayin etmekte güçlük yaşayan insanların kadınlık erkeklik hâlleri ele alınmaktadır.

Nerede başlayıp nerede bittiğini bilmeyen insanların en temel toplumsal ilişki biçimlerinde bile nasıl sorunlar yaşadığı ve bu sorunların insanlık tarihinin en eski kurumu olan aileye neler yaptığı sorusu ise üçüncü bölüm olan “Aile”nin etrafında dolaştığı meseledir.

“Yaşam Kültürü” adını taşıyan son bölüm ise modern hayat kurucusu içinde var olma sancısı çeken insanın, hayatın günlük işleyişi ile nasıl başa çıkmaya çalıştığı sorusunu örnek olaylar çerçevesinde incelemektedir.

Bu kitabın ortaya çıkmasında en büyük emek yazılarımı toplayıp onları titizlikle işleyen oğlum Ali Erdem'e ait. Onun ısrarı ve takibi olmasaydı bu kitabı oluşturan yazıların bir kısmı gazete ve dergilerin eski sayılarından dışarı çıkamayacak, bir kısmı da hiç yazılmamış olacaktı. Beni sevginin ve ısrarın eşsiz bir karışımıyla yeni yazılar yazmaya ve eski yazılarımla ilgilenmeye mecbur eden Ali Erdem'e müteşekkirim.

Çocuklarım Mustafa Bilge, Ali Erdem, Zeynep, Mehmet Arif ve eşim Fahrettin'e sonsuz şükran doluyum. Çoğunlukla bir yazının ilk fikir kıvılcımlarını içeren ve "Ted" konuşmalarına benzettikleri anlarıma sabırla eşlik ettikleri için, yemek masalarındaki uzun sohbetlerimiz için, kitabımın başlığına aile konseyi olarak karar verecek kadar işlerimle ve yazılarımla ilgili oldukları için, attığım her adımda hissettiğim destekleri için fakat en çok da içinde yaşadığımız çorak dünyada bir aşk ve sevgi vahası oldukları için...

Bu kitabı onlara ithaf ediyorum.

Fatmanur Altun

Ocak 2024

SONSÖZ

Bu kitabın gövdesinde, yaşadığımız dünyada bir dönüm noktası olan İsrail'in Filistin'de başlattığı büyük soykırım suçuna dair bir başlık yer almıyor. Kitabın uzun yıllara yayılan yazım süreci bunu teknik olarak imkânsız kılsa da okumakta olduğunuz satırlar, kitabın bu büyük eksikliğini bir parça dahi olsa giderme ümidiyle kaleme alındı. Zira biliyorum ki tarihin bu anında yaptığımız herhangi bir iş, kurduğumuz herhangi bir cümle yahut yazdığımız herhangi bir yazı, gözümüzün önünde gerçekleşen soykırımla ilgili olmadıkça anlamsız kalabilir. Şunun da çok iyi farkındayım ki geride kalan bölümlerde tartıştığımız istisnasız bütün başlıklar, bugün Filistinlilerin soykırımı tabi tutulmasından bağımsız konular değil. Dünyayı fert, aile ve toplum için çekilmez kılanlar, insanlığı kamplara bölüp birbiri ile bitmeyen kavgalara sürükleyenler ve insanlığın geleceğini yok etmeye hazırlananlar kimler ise, bugün ya doğrudan soykırımı icra ediyorlar yahut aktif şekilde ona destek veriyorlar. Bugüne dek içimizden aşkı, sevgiyi ve merhameti söküp almak için türlü manipülasyonlarla yol aldılar, üzerimize görsel ve işitsel bombardımanlarla saldırdılar. Bugünse Filistin'in üzerine kimyasal bombalar yağdırıyorlar ya da bunu yapanlara kol kanat geriyorlar.

Bu nedenle bu kitabı basıma göndermeden önce ona bir sonsöz eklemeye karar verdim. Bugünlere erişmiş ve soykırımı eliyle engel olamamanın derin sızısını içinde kıvranan bütün kederli ruhlar adına tarihe küçük de olsa bir kayıt düşmek için bu kitabı bir vesile bileceğim.

...

7 Ekim 2023 tarihinde, Gazze’de 18 yıldır İsrail kuşatması altında yaşayan insanlar, seslerini dünyaya duyurabilmek, İsrail hapishanelerinde haksız yere tutulan sevdiklerini kurtarabilmek ümidiyle bir eylem gerçekleştirdiler. Bu eylem işgal ordusunun Gazze’ye yönelik korkunç soykırım kampanyasına bir gerekçe olarak görüldü ve tarihin gördüğü en büyük etnik temizlik kampanyalarından biri, dünyanın nüfus yoğunluğu en yüksek beldesinde uygulanmaya başladı. Ben bu satırları kaleme alırken Gazze’de öldürülenlerin sayısı 30 bini aştı ve bu kayıpların üçte ikisini kadın ve çocuklar oluşturdu. Hâlihazırda Gazze’de insanlar sadece üzerlerine yağın bombalar nedeniyle değil aç bırakıldıkları, temiz suya ulaşamadıkları, salgın hastalıklara duçar oldukları ve tıbbi bakım alamadıkları için ölüyorlar. Buna rağmen İsrail soykırım kampanyasının 151. gününde ve bu soykırımın ne zaman son bulacağına dair gerçekçi hiçbir öngöründe bulunmak mümkün görünmüyor. Masum insanların kendilerine ait topraklarında işgalcileri tarafından katledilmesini izleyen ve bu soykırımı durduramadığını görerek travmatize olan, bedenen değilse bile ruhen öldürülen milyarlarca insan ise bu vahşetin başka bir boyutunda yer alıyor.

...

“Eğer ölmem lazımsa

Sen yaşamalısın

Anlatmak için öykümü

Eşyalarımı satıp,

Bir parça kumaşla biraz ip satın almak için...

(uzun bir kuyruğu olsun)

Öyle ki Gazze'nin semalarında

Cennetin gözlerine bakarak,

Alevler içinde, hiç kimseye,

Çocuğuna, hatta kendisine bile,

Veda edemeden

Ayrılmış olan babasını bekleyen o çocuk,

Uçurtmayı, senin yaptığın uçurtmamı

Göklerde süzülürken görsün

Bir an için düşünsün

Bir melek orada ve

Sevgiyi geri getiriyor diye

Eğer ölmem lazımsa

Bırakalım umut getirsin

Bırakalım bir destan olsun”

Bu satırların sahibi Filistinli akademisyen Rifat Alareer, İsrail'in başlattığı soykırım devam ederken katıldığı bir yayında şu cümleleri sarf etmişti:

Gazze'den çıkış yok. Ne yapmalıyız. Kendimizi mi boğalım, topluca intihar mı edelim? İsrail'in istediği bu mu? Biz bunu yapmayacağız. Ben bir akademisyenim. Muhtemelen evimdeki en sert şey Expo marka tahta kalemidir. Fakat İsrail bize karşı bir işgale girer, bize bir hamle yapar, kapı kapı dolaşır katliam yaparsa ben de bu tahta kalemini kullanacağım. Yapabileceğim son şey olsa bile onu İsrail askerlerine fırlatacağım, Filistin'de yaşayan herkesin hissiyatı böyle. Çaresiz ve kaybedecek hiçbir şeyimiz kalmadı.

Alareer bu cümleleri kurduktan birkaç gün sonra hedef gözetilerek, ailesi ile kaldığı evde bombalanarak öldürüldü. Ölümünün ardından Filistin direnişinin dünya çapındaki sembollerinden birine dönüştü. Yazdığı şiir hemen hemen bütün dillere çevrildi, duvar yazılarından sanat eserlerine dek pek çok yerde görüldü. Kalabalıklar ölümünü protesto etmeye üzere dünyanın dört bir yanında toplandı. Sosyal medya eliyle mesajı bütün dünyaya ulaştı. Ünlü sanatçılar onun şiirini seslendirdi, dünya halkları onu bağrına bastı. Alareer belki de hayattayken hayal bile edemeyeceği kadar çok insanın kalbine girdi ve orada kendisine kalıcı bir yer edindi.

Alareer bu kadar sevilmiş, ölümü bu denli büyük bir infial yaratmış olsa da ölümünün ardından geçen aylara rağmen cesedine ulaşamadı. Durup dinlenmek bilmeyen soykırım kampanyası Alareer ile birlikte binlerce insanın cenazesini enkazlar altında çürümeye terk etti. Çürüyen sadece Filistinlilerin bedenleri değildi elbette. İnsanlık belki de asırlarca atlatamayacağı büyük bir sarsıntının içine çekildi.

...

Şimdi Filistin'den yükselen çığlık sesleri ile tatlı uykumuzdan uyanıyoruz. Beynimiz imgeleri işlemekte zorlanıyor. Zira manzara gerçek olamayacak kadar sürreal, bir kâbus için ise fazla karanlık... Çünkü insan algısının ve zihnimizin hazmedebileceklerinin bir sınırı var ve Filistin'den gelen görüntüler o sınır çizgisinin çok ama çok uzağında bir yere ait. İnsanın kötülüğü olarak adlandıramayacağımız kadar uzak bir yerden, belki de cehennemden geliyor bu görüntüler. Mesela insan bedeninin bir bütün hâlinde tank paleti altında kaldığında kesitlere bölünmüş yatay bir zemine dönüştüğünü asla bilmemeliydik. Düne kadar sevinç içinde sokakta oynayan bir çocuğun bir parçasının bir duvara asılı kalması gibi korkunç bir görüntüye asla şahit olmamalıydık. Serebral palsi hastası bir çocuğun aklıktan iskelete dönerek ölmesini, yarım kal-

mış birer yapboza benzeyen küçücük bebeklerin stratejik şekilde eksiltmiş bedenlerini, dünyaya gözlerini açar açmaz bir hastane odasında yapayalnız bırakılan bebekleri, elinde evladına ait bir “el” tutan babanın “Evladımdan bana sadece bu kaldı” diyerek feryat edişini asla duymamalıydık. Nüfus kayıtlarından tamamen silinen aileleri, bütün çocuklar öldürüldüğü için iptal edilen okul yılını, açlıktan ölmek için un çuvallarına doğru koşan insanların vahşice katledilmesini ve en kötü kabuslardan daha korkunç olan daha nice görüntüyü hiç ama hiç bilmemeliydik.

Bütün bunlar olurken dünyanın geldiği şu hâli de asla görmemeliydik. Birleşmiş Milletler’in İsrail’in durdurulmasına yönelik her adımı veto eden ABD nedeniyle tamamen işlevini yitireceğini, uluslararası kurumların, İsrail’in canlı yayımlanan bu insanlık suçları karşısında tamamen etkisiz kalacaklarını, büyük medya şirketlerinin yalan haber yapma konusunda bu kadar fütursuzlaşacağını ve insanların bu haberlerin doğrularına kolayca ulaşabiliyor olmalarına rağmen yalan söylemeye devam edeceklerini görmemeliydik. İsrail propagandacılarının kanal kanal dolaşp yalan olduğu herkes tarafından bilinen cümleleri, zorba tavırlarla muhataplarının yüzüne fırlatıp duracaklarını nereden bilebilirdik? Üstüne üstlük soykırımı karşı çıkmanın neredeyse suç sayılacağı bir politik iklimin oluşacağını, İsrail’i en fazla destekleyen ülke olan ABD’de siyonizm karşıtı olmanın yasaklanacağını, dünyanın dört bir yanından on binlerce insanın, İsrail’in insanlık suçlarını kınadıkları için işlerinden atılacaklarını, sosyal medya şirketlerinin İsrail’in suçlarını gizlemek için yoğun bir sansür ve karartma kampanyasına girişeceğini, ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri özgürlüğü gibi anayasal hakların bütün Batı dünyasında İsrail için rafa kaldırılacağını öngörebilir miydik? Modernitenin tatlı rüyasına dalmışken bu mümkün müydü? Keşke bu kadar derin olmasaydı uykumuz!

Şimdi mağarasından çıkmış Yedi Uyurlara benziyor insanlık. Sosyal medya eliyle âdeta canlı yayımlanan bir soykırımı izlerken, bugüne kadar edindiğimiz hiçbir donanımın böylesi bir kötülük karşısında ayakta kalabilecek araçları bize vermediğini görüyoruz. Bildiğimiz dünya gözlerimizin önünde toza ve küle dönüşüyor. Bir demokrasiler çağında yaşamıyor muyduk biz? Şu hâlde bu kadar büyük, bu denli kalabalık bir vicdan ittifakının dev dalgaları neden birtakım dalgakıranlara çarpıp kırılıyor? Bu dalgakıranların varlığından kalabalıklar haberdar değildi ki!

Hepimiz son yüz yılın insanlık tarihinin parlayan asrı olduğuna inandırılmıştık. O kadar ki tarihin *sonunun* geldiği müjdelenmiştik bize. Artık savaşlar, katliamlar, kıyımlar yoktu. Bütün o korkunç suçlar, dinler yüzünden işlenmişti ve insanlık dinleri terk edip seküler bir yaşam çizgisine gelmeyi kabul ettiği için artık bu korkulardan da azade olmuştu. Yeni, aydınlık çağın gelişmiş insanları olarak tarih sahnesinde yerimizi almıştık ve biz ne dersek, nasıl istersek öyle oluyordu. Her ne kadar birileri bizim yerimize seçimlerimizi hayata geçiriyor olsa da seçme hakkı bizdeydi. Yoksa değil mi?

...

Dünya halkları olarak bir seçim hakkına sahip olduğumuz illüzyonu İsrail'in Filistin'de giriştiği soykırım karşısında çöktü. Meğerse seçim hakkımız falan yokmuş. Meğer yapılandırılmış bir sözde seçenekler (!) kartelasıymış elimizde tuttuğumuz ve manipüle edilerek istenen yönlere doğru sevk ediliyormuşuz. Meğerse insanlar ne kadar büyük topluluklar hâlinde ne kadar yüksek sesle haykırırlarsa haykırınsınlar, bazı kararları asla tersine çeviremiyorlarmış. Öyle zannedildiği gibi ipler halkların değil az sayıda üyeye ve son derece keskin bir ajandaya sahip bir topluluğun elindeymiş. Bu insanlar kendilerini elitler olarak görüyorlarmış ve çıkarları söz konusu olduğunda açıkça işlenen bir soykırımı bile kolaylıkla hazmedebili-

yorlarmış. Artık birer marşa dönüşmüş olan özgürlük, insan hakları gibi evrensel olduğu zannedilen kavramlar yalnızca bu elitlerin uygun gördüğü topluluklara, uygun gördükleri zamanda ve uygun gördükleri kadar dağıttıkları bazı imtiyazlarmış. Aslında zannedildiği gibi bir demokrasi çağında değil, karanlık bir diktatörlük çağında yaşıyormuşuz. Bunca zamandır “komplo teorisi” diyerek elimizin tersiyle ittiğimiz şeyler meğerse o kadar da gerçek dışı değilmiş. Bunca distopya yazarı yıllardır yazdıkları eserlerle bizi bu korkunç gidişata ve elitler olarak anılan kötü niyetli insanlara karşı uarmaya çalışıyorlarmış. Bu uyarıları açıkça değil de edebi eserlere sığınarak yapmalarının nedeni de belki bizi saran bağların sıklığını, gücü ve parayı ellerinde tutanların kötücül niyetlerini bilmelerinden ve âdeta radar altından uçarak mesajlarını insanlığa ulaştırmaya çalışmalarınıymış. Ve insanlık bu uyarılara bunca zamandır gözlerini kapatmış. Korkunç çılgınlarla uyandırılacağı ana dek...

Şimdi âdeta bir kıyamet sahnesinin ortasındayız. Bir yandan fal taşı gibi açılmış gözlerle dış dünyadan gelen görüntüleri topluyoruz, bir yandan da doğru bildiğimiz her şeyi yeniden ele alıyoruz. Masumların gönlümüzde yaktığı ışığın altına doğru sürüklüyoruz her şeyi. İçinde yaşadığımız dünyanın gerçek hususiyeti hakkında ilk defa bir şeyler öğreniyor gibiyiz. Modern tarihin bize öğrettiği ama nedense sadece birer rakamdan ibaret olarak algıladığımız bütün o ölümlerin, katliamların, işgallerin ve soykırımların gerçek hayatta nasıl görüldüğünü Filistin soykırımının merceğinden izliyoruz. O mercekte baktığımızda daha önce Irak'ta, Afganistan'da, Suriye'de yaşanan ve milyonlarca insanın canına mal olan yakın dönem işgallerini, İsrail gibi birer sömürge devleti olarak kurulan günümüz dünyasının *medeni* ülkelerini ve onların kuruluş aşamasında öldürülen on milyonlarca insanı, iki dünya savaşında can veren neredeyse yüz milyon insanı ilk defa gerçek hususiyetleriyle görüyoruz. Onların birer rakam değil birer insan olduklarını ilk defa fark ediyoruz. Yıllar boyunca tarihin derinliklerine gömülmüş

korkunç suçlar olarak bize öğretilen her şeyin katbekat fazlası gözlerimizin önünde yaşanırken, *ilerlemiş* dünyamızın sahteliği karşısında afallıyoruz. Açlıktan ölmüş bir çocuğun fotoğrafını dünyanın bir ucundan diğer ucuna, hepimizin ceplerinde gezen küçücük bir ekrana taşıyabilecek kadar *ilerlemiş* bu dünyanın, o çocuğa bir parça ekmek verememiş olmasının korkunçluğu ile sarsılıyoruz.

...

Alareer, hiçbir şeye aldırmadan öldürmeye devam eden bu kötülüğün kibirli ve arsız kasılmaları karşısında delirmenin eşliğine gelen vicdanlı insanlara satırlarından seslenmeye devam ediyor:

“Eğer ölmem lazımsa

Sen yaşamalısın

Anlatmak için öykümü”

Bir vasiyet gibi duruyor bu mısralar önümüzde. Engel olamadığımız o soykırım devam ederken “yaşamalı ve onların hikâyesini anlatmalıyız.” Tüm dünyayı ahtapotun kolları gibi sımsıkı sarmış, insan yaşamının içini boşaltmayı kendine ödev bilmiş, sevgiyi, aşkı, iyiliği ve güzelliği içimizden çekip alarak insanlığa savaş açmış bu kötülük karşısında hiç değilse hafıza olmaya çalışmalıyız. Filistinlilerin İsrail ve destekçileri tarafından zalimce öldürüldükleri bilgisini gelecek nesillere aktarmak için kelime kelime, cümle cümle var olmaya devam etmeliyiz. Çünkü görüyoruz ki soykırım karşısında sessiz kalmayı reddeden büyük insanlık ailesi, zalim yöneticilerin kurdurdukları barikatları da algoritmalarından kurulmuş setleri de atlatabiliyor. Kalabalıklar seslerini birbirine katıyor, damla damla sesler kendi coğrafyalarının nehir yataklarından akarak insanlığın büyük vicdan okyanusuna doğru akıyor. Çağlıyor, gürlüyor, bir tsunamiye dönüşeceği anı bekliyor. Belki de insanlık tarihinde ilk defa bu kadar çok insan din, dil, ırk, coğrafya, kültür, siyasi görüş ayrımı olmaksızın aynı amaç etrafında toplanmış, sesini yüksel-

tiyor. Tarihin en büyük halk hareketlerinden biri ile karşı karşıya olduğumuzu düşünmek için çok fazla nedenimiz var. Fransız Devrimi de Amerikan Devrimi de Bolşevik Devrimi de mobilize ettiği insan sayısı bakımından Filistin için çarpan yüreklerin devrimi karşısında sönmek kalıyor. İnsanlık o bildik, yapılandırılmış, başlatıcısının kim olduğu belli olmayan sahte devrimlerin aksine başlatıcısı ve yürütücüsü olduğu, merkezsiz, lidersiz, retoriksiz bir vicdan devriminin eşliğinde duruyor. Koyun postuna bürünmüş kurtların maskeleri düşerken Filistin, Alareer'in sezdiği gibi bir destana dönüşüyor. Gerçek iyilerle gerçek kötülerin savaştığı bir destan... Ve "Filistin diye bir yer hiç var olmadı!" diyenlere inat bütün dünya büyük bir Filistin'e dönüşüyor.

Eğer yaşarsak, Filistin etrafında toplanan iyilerle onu yok etmeye çalışan kötüler arasında geçen bu destanın şahitleri olarak onu hafızamıza iyice kazımalıyız ve gelecek nesillere anlatmalıyız. Hiç değilse bu kadarını yapabilmeliyiz.

Özgür Filistin'in özgür çocuklarının şen kahkahalarını tez zamanda işitmek duasıyla...

Fatmanur Altun

Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde tamamladı. Yüksek lisansını 2014 yılında, “2000 Sonrası Türk Ulusalçılığının İnşasında Büyük Ortadoğu Projesi Söyleminin Rolü” başlıklı teziyle Marmara Üniversitesi’nde tamamladı. Aynı üniversiteden 2018 yılında “Türkiye’de Seküler ve İnanç Temelli Sivil Toplum Kuruluşlarının ‘Toplumsal Fayda’ Yaklaşımı: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ve Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı Örnekleri” başlıklı teziyle doktora derecesini aldı. 2022 yılında Doçentlik unvanını aldı.

2015-2021 yılları arasında Marmara Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olarak akademik faaliyetlerini sürdürdü. Sosyal Teori, Sosyoloji Tarihi, Kent Sosyolojisi ve Kültürel Çalışmalar alanlarında dersler verdi. Sosyal teori, antropoloji, felsefe, sosyal psikoloji, kadın çalışmaları, yeni medya ve dijitalleşme, küreselleşme, düşünce tarihi, İslamofobi, toplumsal hareketler, iletişim, kent, göç, aile ve hukuk sosyolojisi başlıca çalışma alanlarıdır.

Marmara Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Alanda Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetim Kurulu üyesi olan Altun, özel sektörün ve sivil toplumun birçok saygın kuruluşunda yönetim kurulu başkanı ve yönetim kurulu üyesi sıfatları ile görevler üstlendi. İleri düzeyde İngilizce, iyi düzeyde Arapça ve Osmanlıca bilen Altun, 2018 yılından bu yana Türk Hava Yolları’nda bağımsız yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmakta olup, evli ve dört çocuk annesidir.